

Fegl cun ils puncts impurtants tar il project da perscrutaziun "Basas per valitar las mesiras repressivas per motivs da provediment en il Grischun"

18 da matg 2017 / Tanja Rietmann, Reto Weiss

Cronica

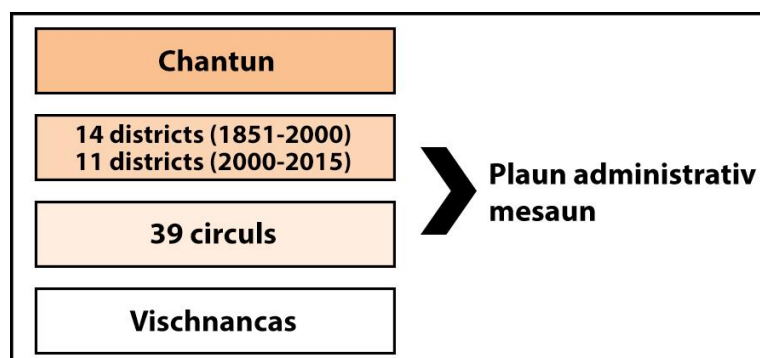
1840	Avertura dal <i>stabiliment da lavur sfurzada Farschno</i> per personas povras "negligentas", "mitschafadias" e "vagantas". Farschno è ina da las emprimas chasas da correcziun da la Svizra.
1855	Translocaziun dal stabiliment da lavur sfurzada Farschno en la <i>chasa da correcziun Realta</i> construida da nov. Per il 19avel e 20avel tschientaner pon ins partir dal fatg, che totalmain fin 1500 personas èn vegnidas plazzadas administrativamain a Realta. Da quellas pertutga ina pitschna part personas betg grischunas. Questas personas vegnan, senza ch'ellas hajan commess in delict, per part colocadas per onns sfurzadamain en questa instituziun sumeglianta ad ina praschun.
1912	Il <i>cudesch civil svizzer</i> entra en vigur. El cuntogna artitgels pertutgant la protecziun d'uffants che gidan a proteger uffants periclitads. Las autoritads tutelaras pon plazzar uffants en in lieu ester e schliar famiglias. Personas creschidas cun ina "moda da viver viziusa" pon vegnir avugadadas e plazzadas repressivamain en instituziuns. Las personas pertutgadas pon far recurs tar las giuntas da las dretgiras districtualas e tar il cussegl pitschen. Il dumber dals uffants plazzads en in lieu ester sco er da las personas creschidas avugadadas e plazzadas en ina instituziun na sa lascha oz betg pli eruir en moda fidada. ¹ I sto vegnir resguardà che fin ils ultims decennis avevan lieu vaira savens plazzaments en in lieu ester tras ils geniturs (p.ex. tar parents, per in temp pli curt u pli lung, senza cooperaziun da las autoritads).
1920	La <i>lescha chantunala da provediment</i> ² entra en vigur. En emprima lingia dueva ella servir al cumbat cunter l'alcoholissem. Las mesiras previsas na pudevan dentant betg mo vegnir applitgadas per "bavaders", mabain medemamain per "personas negligentas" e per "vagants". Las autoritads tutelaras pon obligar las personas pertutgadas a l'abstinenza, las cumandar da far ina tscherta lavur u las laschar plazzar repressivamain en ina instituziun sco per exempel Realta. La finamira è – ultra da la "correcziun" da las personas pertutgadas – il mantegniment da l'urden public. Las personas pertutgadas pon far recurs tar il cussegl pitschen.
1943	Cun l' <i>ordinaziun davart l'organisaziun dal provediment chantunal</i> è la lavur sociala vegnida amplifitgada fermamain sin plaun chantunal. Resultads èn 11 uffizis districtuals da provediment che appartegnevan a l'uffizi chantunal da provediment. Per il pli eran els occupads cun lavureras socialas scoladas. Lur incumbensa era la "assistenza da las personas che dovran provediment". Ils emprims onns era central

¹ Sch'ins parta d'autras perscrutaziuns che inditgeschan ch'en Svizra creschivan si durant il 20avel tschientaner fin 5 pertschient da tut ils uffants sut 14 onns ordaifer l'atgna famiglia d'origin, correspundess quai per exempel per il Grischun per l'onn da referenza 1930 a 1500 uffants.

² La lescha da provediment vegn abolida a chaschun da l'entrada en vigur da la lescha grischuna davart l'agid social public il 1. da schaner 1987.

	il provediment da persunas malsaunas d'alcohol e da tuberculosa. Ils uffizis districtuals da provediment pudevan er dumandar a las autoritads tutelaradas da prender mesiras repressivas.
1954	Il cussegl pitschen relascha per l'emprima giada in' <i>ordinaziun davart las chasas d'uffants</i> . Ella regla l'admissiun e la controlla da chasas d'uffants publicas e privatas. Silsunter vegnan controlladas numerusas chasas ed instituziuns. In pèr da quellas vegnan serradas (violenza cunter uffants e cunter giuvenils, mancanzas architectonicas e.u.v.). Ins po far quint ch'il dumber zuppà è aut.
1955	Il cussegl pitschen relascha per l'emprima giada in' <i>ordinaziun davart ils uffants confidads</i> . Ella regla la controlla da las plazzas da tgira.
1978	Per l'emprima giada entra en vigur in' <i>ordinaziun federala davart ils uffants confidads</i> .
2013	Il nov <i>dretg da la protecziun d'uffants e da creschids</i> entra en vigur. El creescha estructuras da provediment pli professionalas.

Plauns administrativs en il Grischun dapi l'onn 1851

Las autoritads tutelaradas appartegnevan al plaun dals circuls. Als circuls eran attribuidas las oriundamain passa 200 vischnancas dal chantun. Ils circuls eran puspè attribuids a districts. Il 1. da schaner 2016 ha il Grischun schlià ils districts ed ils circuls ed als ha substituìs cun 11 regiuns.³ Las autoritads tutelaradas che figuravan dapi il 19avel tschientaner sin il plaun dals circuls, eran gia schliadas il 1. da schaner 2013 e vegnidas substituìdas cun 5 autoritads regionalas per la protecziun d'uffants e da creschids.⁴ Ils uffizis da provediment districtuals n'appartegnevan betg a l'organisaziun districtuala, mabain eran suttaless a l'uffizi chantunal da provediment (pli tard uffizi dal servetsch social).

³ Singuls circuls sa schlian pir la fin da l'onn 2017, ed ils circuls restan vinavant secziuns electoralas per las elecziuns dal cussegl grond.

⁴ Suenter l'onn 2005 han singulas autoritads tutelaradas fusiunà, uschia ch'il mument da lur schliaziun, l'onn 2013, existevan anc 17 autoritads.